

Mindjárt láttam, hogy a szegény tyuk föl akar állani. Fölveszem és a fal mellé viszem, a napra, ahol délelőttönként süt-kérezni szokott. Amint a kezemben érezte magát, nem vergődött többé, csak a nyakát hajlítgatta jobbra-balra és nézett rám panaszosan, mintha azt mondaná: segíts rajtam, kimondhatatlanul szenvedek!

A cselédnek is megmozdult a lelkiismerete. Egy szürke posztószoknyát hajtogatott össze és terített az állat alá. Arra ültem, de csak elhanyaglott. Aztán behunyta a szemét és nem mozdult meg többé...

Olyan meghatódottsággal állottunk körülötte, hogy majd csaknem imádkoztunk...

Gárdonyi Géza után.

A szegény fák...

A szegény fák sirnak, rinak,
Száz sebükre orvost hívnak.
Hernyó lepte rongyos águk,
Oda lesz szép koronájuk.

Bizony, ha ők nem volnának,
Lelke yeszne a sok fának,
S nem teremne a cseresznye,
Alma, körte egy szemet se.

Meghallja ezt erdő, berek,
Miként sirnak falevelek,
S már is jönnek a madárkák,
A hernyókat kardra hányják,
Eszik, csipik vidám kedvvel,
Megbirkóznak százezerrel.

Igy segít a madár nekünk,
Együtt örül, busul velünk,
Szeressük hát mi is őket,
É hűséges kármentőket.

Móra László.

A gyümölcsfák

Jőjjetek csak fiaim! — szólt az apa a gyermekeinek. Itt van 3—3 alma. Fogyasszátok el, csak a magjával számoljatok be. Össze is szedték szépen a magvakat, tudták, hogy édesatyjoknak már több is van.

Ősszel aztán maga köré gyűjtötte az édesapa gyermekeit s a kert kerítése mellett szépen fölforgatták a földet két ásónyomra. Mikor a gatz kiszedték, egyenesre gereblyézték és zsinór mellett 4 ujjnyi mély egyenes sorokat húztak s ritkán elszórták bele a magvakat. A barack és szilva magot pedig egyenként hegyes végűlkel dugdosták le a sorba. Mikor a munkával készen voltak, édesatyjukkal beszédbe eredtek a fiuk, aki aztán szépen megmagyarázta nekik, hogy majd az őszi eső után megpuhulnak a maghéjak s a fagy is segít nekik, hogy a kemény héj felrepedjen.

A gyermekek türelmetlenül várták, hogy mi lesz a magvak-

kal. Tavasszal aztán kibujtak a kis csemeték a földből s szépen növekedtek.

Eltelt egy év. Az apa ismét előhívta gyermekeit kora tavasszal s kiásatta az egy éves fácskákat. A fiuk csodálkoztak és sajnálkoztak. De az apa parancsolta, tehát csinálták. Ásatott a kert másik végében egy asónyi mély árkot és a kis fácskákat ide hordatta. Ekkor jött még a hadd-e! hadd! Nyeső ollóval gyökereit visszametszette s így ültették el egy arasznyi távolságra egymástól, olyan mélyre, mint első helyükön voltak.

— Miért bántjuk e szegény fákat? — szolt a legnagyobb fiu az apjához.

— Azért, fiam, mert azt akarom, hogy szép, erős, egészséges fák legyenek. Látod, ez a főgyökér, ha le nem metsszük, olyan mélyen menne a földbe, hogy már jó termőföldet nem találna s a fa elcsenevészednék. Így pedig a termőföldben bocsátja szét finom gyökereit, ahol sok táplálékot talál. Most pedig nézd, a felső részét is levágjuk, úgy, hogy csak pár centiméternyire álljon ki a földből, azért, hogy annál erőteljesebb törzshajtásu legyen. Azért ügyelni kell rá, ha kihajt és csak egy — a legerősebb — hajtását hagyjuk meg.

A fiu sajnálta bár a szegény fákat, de belátta, hogy hasznára van az, amit tettek. Atyja pedig egy csemetét a régi helyen hagyott, hogy fia meglássa a különbséget az átültetett és viszszavágott — és a meghagyott fácska között.

Egy év mulva ismét előhívta az apa gyermekeit. A fácskák az új helyen szépen növekedtek, a másik pedig majdnem egy állapotban volt. A következő évben az apa egy késsel keresztet vágott a fácskák héjába s nemes gyümölcszemet tett a héj alá, azután jól bekötötte.

— Így nemesítjük a fát, hogy nemes gyümölcsöt termeljen.

— De édesapám, vétek ám a fát bántani, — szolt az egyik fiu.

— Igen, fiam, vétek megrongálni; de én ha ezt nem teszem, nem terem jó gyümölcsöt, s amikor nagyra nő, mint haszontalan fát kellene kivágni, — így pedig néhány év mulva szép gyümölcsöt fog teremni. De ezek a nemes fák sem maradhatnak itt sokáig; ki kell ezeket is ültetni most már állandó helyükre.

Kitavaszkodván, megkezdjük a gyümölcsfa-ültetés munkáját, előbb azonban már ősszel meg kell a gödröket ásni és pedig úgy, hogy a gödrökből kiásott felső termő földet a gödör egyik oldalára rakjuk; az alsó, ugynevezett holtföldet pedig a másik oldalára. A gödör szélessége legalábbis 80 cm, — mélysége pedig 1 m legyen, hogy a facsemete a gödörben tökéletesen elférjen s ha megfogamzotti, a fellazított földben kellő számú szívó gyökereit fejleszthessen.

Ha a gödröket kellő számban megástuk, az ültetéshez fogunk. Minden gödörbe függőlegesen beállítunk egy karót s azt a földbe, amennyire csak lehet, jól beverjük, hogy erősen álljon s így min-

den viszontagságnak vagy durvább érintésnek ellenállhasson. Ezután a felső földdel annyira betöltjük gödrünket, hogy a csemete gyökerei tökéletesen elférjenek. A karó mellé állítjuk az ültetendő fácskát, gyökereit egyformán minden oldalra szétterjesztjük s a laza földet az ásóval reá hányjuk. A föld hányása közben először is kezünkkel a gyökerek közé toljuk a földet; ha a gyökereket befedtük, akkor rázogatva fel-felhuzzuk a fácskát, úgy, hogy minden legkisebb s legsűrűbben álló gyökér közé a laza apró föld behatolhasson s addig hányjuk a gödörbe a földet, míg az meg nem telt. Az újonnan ültetett fát sohasem szabad mélyebbre ültetni, mint az előbbi helyén volt, mert a mélyen föld alá került fa mindig rosszul terem, gyakran pedig terméketlenné is válik.

Az így elültetett fát a karóhoz kötjük, de csak lazán, hogy az a süllyedő földdel együtt ülepedhessék; ez a fácska elültetésének a legegyszerűbb módja. Hasznos lesz, ha minden csemetének legalább két vödör vizet adunk, lassanként töltve a gödörbe, s ha már megöntöztük, még 2—3 centiméternyi földet teszünk rája s azután a gödröt szalmával, vagy polyvával befedjük, hogy a gödörben levő víz párolgását megakadályozzuk s a föld a facsemete körül mindig lazán maradjon.

Gyerekek, tudjátok-e, ha minden magyar gyermek megfogadná e bölcs öreg ember szavát, s évente legalább egy-egy fát, gyümölcsfát ültetne, sok szegény embernek lenne jobb dolga, de boldogabb lenne szegény magyar hazánk is.

A magyar föld

Elemeknek irtó harca
Száguld, tombol végig rajta..
Fagy pusztítja, tűz emésztí,
Jég paskolja, vihar tépi...

Télen nincsen hópalástja —
Féreg rágja, duvad szántja..
Nyáron aszály, hő hervasztja,
Nincs eső a kelő magra...

Minden, minden ellensége,
Mégse birnak soha — vele,
Mégis termő, mégis drága,
Világ első Kánaánja...

Nem, nem lehet tönkretenni,
Darabokra széjjelszedni —
Egy darabban, egy alakban
Él mindig... pusztíthatatlan!

Vályi Nagy Géza.